

آيب شناسي خانواده

مؤلف:

محمد كج

سرشناسه	گنجی، محمد.
عنوان و نام پدیدآور	آسیب شناسی خانواده / محمد گنجی
مشخصات نشر	تهران: سخنوران، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۱۶۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۵-۶۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	خانواده—ایران
موضوع	خانواده -- ایران -- جنبه های جامعه شناختی
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ ۵۱۹.۵/۶۶۶/۴HQ
رده بندی دیویی	۳۰۶/۸۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۳۲۵۷۷۸۲

کتابخانه ملی، بعد از افزودن برون، شماره ۱۴۰۷، طبقه ایل

تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۸۹۳۶۱۶۱۳

Sokhanvaran_pub@yahoo.com

مؤلف:	✎	محمد گنجی
موضوع:	✎	حرف و گفتار و صفحه آوری سخنوران
چاپ اول: ۱۳۹۲ شمارهگان: ۱۰۰۰	✎	لیتوگرافی، چاپ، صحافی، سخنوران
طراح جلد: مصطفی توفیقی	✎	تلفن مرکز پخش: ۳۶۱۶۶۱۳
قیمت: ۴۵۰۰۰ ریال	✎	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۵-۶۲-۷

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
---------------	---

فصل اول: تحولات خانواده / ۱۱

مقدمه.....	۱۲
خانواده.....	۱۳
تاریخ تحول خانواده.....	۱۳
سیر تاریخی خانواده در ایران.....	۱۶
خانواده در ایرانستان.....	۱۶
تغییر وظایف خانواده.....	۲۰
خانواده در مرحله انتقالی.....	۲۲
صنعتی شدن و خانواده.....	۲۶
شهرنشینی و خانواده.....	۲۸
تأثیر مدرنیته بر خانواده.....	۳۰

فصل دوم: ساخت خانواده در فرهنگ ایران / ۳۹

مقدمه.....	۴۰
فرهنگ سنتی ایران.....	۴۱
مردسالاری / پدرسالاری.....	۴۳
دنیای همگانی (بیرونی) و اختصاصی (اندرونی).....	۴۸
انواع خانواده در ایران.....	۵۰

فصل سوم: ارزش‌های فرهنگی و اخلاقی / ۵۵

مقدمه.....	۵۶
رشد احساس اخلاقی در نوجوانی و جوانی.....	۵۷

فصل چهارم: تهاجم فرهنگی و شیوه‌های مقابله با آن / ۶۳

۶۴	مقدمه
۶۵	فرهنگ غربی و فرهنگ شرقی
۶۶	تهاجم فرهنگی
۶۹	تهاجم فرهنگی و تبادل فرهنگی
۷۱	تاریخ تهاجم فرهنگی در ایران
۷۵	ویژگی‌های تهاجم فرهنگی
۷۶	انواع تهاجم فرهنگی
۷۶	الگوهای تهاجم فرهنگی
۷۶	روش‌های تهاجم فرهنگی
۸۱	شیوه‌های تهاجم فرهنگی
۸۳	مراحل تهاجم فرهنگی
۸۳	الف. تخلیه‌ی فرهنگی
۸۴	ب. تثبیت فرهنگ بیگانه
۸۵	ابزارهای تهاجم فرهنگی
۸۸	بسترهای تهاجم فرهنگی
۹۰	راه‌های مقابله با تهاجم فرهنگی

فصل پنجم: نظام سکولار و خانواده / ۹۱

۹۸	مقدمه
۹۸	مباحث

فصل ششم: خشونت در خانواده / ۱۰۳

۱۰۴	مقدمه
۱۰۵	خشونت در خانواده
۱۰۷	تاریخچه خشونت
۱۰۹	انواع خشونت خانگی
۱۰۹	خشونت جسمی

۱۰۹.....	خشونت روانی.....
۱۱۰.....	خشونت جنسی.....
۱۱۰.....	خشونت اقتصادی.....
۱۱۳.....	الگوهای خشونت خانوادگی.....
۱۱۶.....	عوامل مرتبط با خشونت خانوادگی.....
۱۱۸.....	عوامل فردی مرتبط با همسر آزاری.....
۱۱۸.....	زن و مرد.....
۱۱۹.....	شدت ازدواج.....
۱۱۹.....	تعهد و رضایت.....
۱۲۰.....	عوامل اقتصادی - اجتماعی مرتبط با همسر آزاری.....
۱۲۰.....	تحولات زن و مرد.....
۱۲۰.....	شغل زن و مرد.....
۱۲۱.....	اعتیاد شوهر به مواد مخدر یا الکل.....
۱۲۱.....	رسانه و خشونت خانوادگی.....
۱۲۶.....	پیامدهای خشونت در خانواده.....

فصل هفتم: نظریه‌های تبیین خشونت خانواده / ۱۲۹

۱۳۰.....	مقدمه.....
۱۳۱.....	رویکردهای نظری.....
۱۳۶.....	تبیین خشونت علیه زنان.....
۱۳۶.....	رویکرد روانشناختی.....
۱.....	۱. نظریه خشونت ذاتی.....
۳۷.....	۲. نظریه محرومیت - تهاجم.....
۱.....	۳. نظریه نیازهای انسانی.....
۱۳۹.....	رویکرد روانشناسی اجتماعی.....
۱۳۹.....	۱. نظریه یادگیری اجتماعی.....
۱۴۱.....	۲. نظریه مبادله.....

۳. نظریه منابع ۱۴۱
۴. نظریه کنترل اجتماعی ۱۴۱
- رویکرد جامعه شناختی ۱۴۲
۱. بحران اقتصاد ۱۴۲
۲. عوامل فرهنگی ۱۴۳
۳. رسانه‌های جمعی ۱۴۳
۴. بحران معنویت ۱۴۵
- سیاست‌ها و برنامه‌های مرتبط با خشونت علیه زنان و کودکان در خانواده ۱۴۶
- مداخله مددکاران در بحران‌های اجتماعی (اورژانس اجتماعی) ۱۴۷
- نقش همکاران سازمان بهزیستی و قوه قضائیه ۱۴۷
- طرح راه‌های سلامت اجتماعی ۱۴۸
- خط تلفن مشاوره اجتماعی (۱۲۳) ۱۴۸
- طرح آموزش پیش از ازدواج ۱۴۹
- طرح آموزش زندگی زناشویی ۱۴۹
- منابع و مآخذ ۱۵۲

پیشگفتار

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد
در این نوشتار، موضوع آسیب‌شناسی خانواده و مهم‌ترین عوامل مؤثر بر آن مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. بدون تردید، در طول تاریخ بشر، نهاد خانواده به عنوان یکی از نخستین و مهم‌ترین نهادهای اجتماعی نقش اساسی در زندگی و پیشرفت انسان در ابعاد مختلف فردی و اجتماعی ایفا کرده است. توجه به تحولات اقتصادی و اجتماعی و رشد شهرنشینی و صنعتی شدن جوامع و تأثیر آن‌ها بر ساختار جوامع انسانی، نهاد خانواده نیز دستخوش تحولات گسترده‌ای گردیده و در فرایند این تحولات، نهاد خانواده در معرض آسیب‌های مختلفی قرار گرفته است.

در این نوشتار برخی از مهم‌ترین آسیب‌های خانواده مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. بر این مبنا، یک مدل نظری پیرامون تحولات خانواده در ایران تشریح گردیده و ویژگی‌های نهاد خانواده در مرحله‌ی انتقالی تحولات خانواده با ارائه‌ی مهم‌ترین رویکردهای تئوری مربوط به آن مورد تحلیل قرار گرفته است. با توجه به موضوع بحث، ابتدا رویکردهای نظری پیرامون تحولات خانواده و نیز سیر تاریخی و انواع خانواده‌ها را بیان کرده گردیده است. پس از آن، وضعیت خانواده در مرحله‌ی انتقالی، با توجه به مقتضات جامعه، رشد جمعیت و گسترش شهرنشینی تشریح گردیده است. در بخش دیگری از این نوشتار، تأثیر مدرنیته بر خانواده مورد بحث قرار گرفته است. در این ارتباط، در تبیین هرچه بیشتر تحولات نهاد خانواده در دهه‌های اخیر در ایران، به تشریح ساخت خانواده در فرهنگ سنتی ایران پرداخته شده است.

در ادامه‌ی مباحث، موضوع ارزش‌های اخلاقی خانواده و فرزندان مورد

بحث قرار گرفته و در این ارتباط به نقش خانواده در رشد احساس اخلاقی در دوره‌ی نوجوانی و جوانی پرداخته شده است.

در بخش میانی این اثر، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی خانواده مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. در این ارتباط، موضوع تهاجم فرهنگی مورد بحث قرار گرفته و ضمن ارائه‌ی تاریخچه‌ی تهاجم فرهنگی در ایران، ابعاد، زمینه‌ها، عوامل و پیامدهای آن، شیوه‌های مقابله با آن تشریح گردیده است. همچنین، بخش دیگری از موضوع نظام سکولار و خانواده مورد بحث قرار گرفته است.

همچنین در بخش مهمت موضوع خشونت در خانواده و اثرات مخرب آن بر ساختار خانواده و بر بخش پویایی کتاب به تفصیل به بررسی خشونت در خانواده پرداخته شده است. در این باب ضمن تبیین مفهوم و تاریخچه‌ی پدیده‌ی خشونت و خشونت خانوادگی، عوامل فردی و اجتماعی خشونت مورد بررسی قرار گرفته و برخی از مهم‌ترین یافته‌های نظری جامعه‌شناختی و روان‌شناختی در این ارتباط تشریح گردیده است. علاوه بر آن، پیامدهای خشونت در خانواده مورد بحث قرار گرفته است. در بخش پایانی، ضمن ارائه‌ی سیاست‌ها و برنامه‌های مرتبط با خشونت علیه زنان و کودکان در خانواده، مهم‌ترین راهکارهای مبارزه با خشونت طرح گردیده است.

امید است مجموعه‌ی مباحث این اثر بتواند جهت تبیین برخی از مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به خانواده راهگشا بوده و در جهت کاهش و از بین بردن آسیب‌های نهاد مهم خانواده مؤثر و مفید واقع گردد.

محمد گنجی

تابستان ۱۳۹۲